38592

DISSERTATIO MEDICA, INAUGURALIS, DE PHTHISI PULMONALI A TUBERCULIS ORIUNDA.

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GULIELMI ROBERTSON, S.S. T.P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI conſenſu,

Et nobiliſſimae FACULTATIS MEDICÆ decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini ſubjicit

JOANNES RUTTER,

ANGLUS,

Societ. Phyſic. Edinenſ. Soc. Honorar.

et Praeſes Annuus;

Societ. Reg. Med. Edin. Soc. Extraord.

Nec non,

Societ. Nat. Studioſ. Soc.

Ad diem 24. Junii, hora locoque ſolitis.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M DCC,LXXXVI.

Dr. Young,
with best desires
for his future welfare & happiness;
from his sincere friend
John Rutter

WELLCOME LIBRARY INSTITUTE

Avunculo ſuo,

GULIELMO BROWNSWORD,

in Cumbria

Juriſconſulto,

Vitae integerrimo,

S.

JOANNES RUTTER.

Quoniam tu, cognate dilectiſſime, tot et tanta in me beneficia contuliſti, ſit tibi hoc opuſculum, ſtudiorum meorum primitiae, tuo nomine inſcriptum, grati animi indicio.

Edin. Id. Jun. }
7mo die 1786. }

DISSERTATIO MEDICA,

INAUGURALIS,

DE

Phthiſi Pulmonali, a Tuberculis Oriunda.

QUANTUM de ſaeculis jamdudum praeteritis novimus, per noſtram hanc inſulam ſaeviit *Phthiſis Pulmonalis*, quotannis eam compluribus incolis ſuis orbans; ab ea neque eſt immunis vegeta juventus, nec eandem ſumma cura propulſare, aut etiam lenire, penes medicos fuit hactenus. Quis ergo miratur, aliquem honores medicinae ſummos aggredientem, velle morbum aetati juvenili adeo infeſtum tractare?

Atqui, ut rem ipſam aggrediar, exhibebo ejus definitionem, quam equidem nobis ſuppeditavit Cullen. ill. *:

A ‘ Corporis

* Synopſ. Noſol. Method. ed. 4ta, 1785, vol. ii. p. 158.

‘ Corporis emaciatio et debilitas, cum tuſſi, febre ‘ hectica, et plerumque expectoratione purulenta.’

ENARRATIO SIGNORUM.

Inſidioſe viam ſibi ſtruit hicce morbus, praegreſſo non alio, ſubinde oboriens. Tuſſi primo vexatur aeger, ſicca, non valida, brevi, crebra; diu perſtat eadem; nec interea malum intentans augurantur, vel ipſe decubiturus, vel ſui. Aeger frigore applicato citius ſolito adfici poteſt. Deincips, *Catarrho* praeſertim accedente, ingraveſcit tuſſis; atqui diutius, quam ſolet *Catarrhalis*, commoratur: Magis timenda equidem, ſiquando ſub aeſtate accreſcat †. Valde gravatur pectus; ſpiritus aegre recipitur, atque ſpirandi ambulatione labor auctus.

Aegro decumbente, eſt tuſſis vehementior. Mortonus celeb. inquit, aegrum magis tuſſire, ſi in unum latus, prae altero, conquieſcat. Noctu praeſertim conamina ſua irrita, quietem relegantia, exercet tuſſis; exſomnis ideo nox abſumitur; proinde, ex laſſitudine, marcor et ſegnities: Taedio eſt omnis exercitatio, et inertia placet ſola. Sub initium dolores lancinantes, vel pectus, vel ejus latera, torquent. Sub ſternum

† Vide Illuſt. Cullen. firſt lines, vol. ii. ſec. DCCCXC.

ſternum plerumque primo reſident iſti, et maxime inter tuſſiendum, vel graviter reſpirandum, ſentiuntur: Saepe autem latus alterum ſolummodo, id vero conſtanter vexant, tanta vi, ut ne equidem in id abſque moleſtia reclinetur corpus: Iidemque vel *Catarrho* ingruente, vel quatiente tuſſi, adhuc magis intenduntur. Levis adeſt horror. Dolor, necnon et calor, dorſum, artus, atque eorum articulos, obſident *.

Signa jam memorata, aliquando per menſes, immo annos, augminis expertia permanent; facilius autem interea frigus laedit; et *Catarrhus* exinde acceſſionibus ſuis infeſtat. Morbo durante, tuſſis gravior; amoto, iterum ſublevatur.

Quum ſic ſe res apud aegrum habeant, mala ejus omnia, ſi auxilia idonea non admoveantur, ingraveſcunt; tuſſit aſſidue; noctu interdiuque ſomnus procul; inter cibum ſumendum, a tuſſi vexatur adeo, ut mox quodcumque ingeſtum vomitu rejiciatur; et equidem a paſtu ferme ſemper hoc ſubeſt. Dolores circa thoracem nunc temporis etiam magis recrudeſcunt. Aegrius et celerius reciprocatur ſpiritus. Clangoſa ſit vox et rauca. Quaſi obtunderetur acies, videntur oculi hebetes, minuſque micantes. Pallet autem vultus languefcens, atque iners.

Adhuc a tuſſi excreatur nihil: Sed, quando ea diu agitaverit aegrum, expuitur, praecipue horis matutinis, materiei aliquid, ſpumoſae primum, parcae, et non-

nunquam

* Reid's Eſſay on Phthiſ. Pulmon. p. 6.

nunquam ſanguine ſtriatae *; ſecernitur autem poſtea haec copioſior, viſcidior, et minus pellucida: Coloribus quoque ejus variat eadem, nunc lutea, nunc viridis, vel cineracea; foetet inſuper, purulenta †. Sputo ſic ſe habente, decreſcunt, magis atque magis, aegri vires. Mulierum ceſſant menſtrua; quae res, negante equidem ſexu, a viris illuſtriſſimis ‡, pro effectu potius quam cauſa morbi habetur.

Pulſus, ineunte morbo, ſanum ſimulat; et equidem, quamdiu ſuperſunt plura e ſymptomatis jam recenſitis, idem perſtat. Attamen, ut optime monet illuſt. Cullenus §, quum non diu, multa febrem ſignantia adfuerint, celerius ſolito pulſatur. Idem obſervavit clar. Mortonus ‖: ſcilicet, quod 'pulſus, pro gradu febris, aliquatenus celerior eſt, quam par ſit.' Ab aliis equidem, pulſum non modo celerem, ſed etiam durum eſſe, indicatum reperimus: Tactui quoque inſtar chordae offendens; interdum etiam plenus eſſe dicitur.

Alia autem ſymptomata praeter pulſum a ſolito verſum ſeſe obviam ferunt. Febricitare incipit aegrotus; atque exinde ſub veſperem exacerbatur: Etenim exinde adhuc magis citatus fit pulſus, augeſcitque calor et ſitis. Febricula remiſſionem mane ſubit; ſudore erumpente, plus minuſve corporis humectante, miteſcunt omnia: Per breve tempus haecce frebris recrudeſcit abnormis.

* In Phthiſi a tuberculis orta rarius haemoptyſis ſe prodit.

† Morton Phthiſ. p. 126.

‡ Praeclar. Fothergill et Cullen.

§ First lines DCCCXCIII.

‖ Phthiſ. p. 123.

abnormis. Demum autem prae ſe fert notas *Hecticae* febris; cujus ſingulis diebus acceſſiones binae adoriuntur; haec, circiter meridiem, ingruens, illa autem mediam noctem; levior autem haec illa. A languore frigente, interdum etiam horrente, veſperi orditur febris: Huic ſuperveniunt calor auctus, ſitis, inquietudo, tuſſis magis et vehemens et crebra, pulſus citatior, reſpiratio aegrius alternata. Pectus gravatum; necnon dolor magis acerbus; qualia denique ab aegro ſomnum omnino fugent. Hoc modo progreditur febris acceſſio uſque ad horam circiter 2dam matutinam iras accendens ſuas; deinceps ſublevatur pedetentim: Leniora ſiunt omnia: Abſiſtit calor; plus minuſve ubertim aut late exudatur; ſit pulſus, qualis ante morbum, plenuſque; ſi excipias, quod ſubinde ſanitatis numerum ſuperet; rarior nihilominus quam in febre. Aegro aliquid levaminis eſt; tuſſis praeterea interquieſcit; neque enim tam vehementer ingruit, aut ſaepe, neque tantum coarctans. Majori necnon copia et facilius excreatur: Dulcis, vel ſalſus, vel eximie ingratus, ſputi ſapor eſt. Dolores pectoris levantur; nunc quoque ſomno aeger fruitur: A ſomno autem minime refectus, hebes atque pallens expergiſcitur. Pergit exinde per aliquot horas febris imminuta; immo intervallis aeger ab ea aliquando ferme vacat.

Redintegratur etenim, quanquam lenior, circa meridiem acceſſio febrilis: Nec defuere, qui opinati ſunt, cibum meridianum eandem acceſſionem concitare; hanc

hanc autem ſententiam Cullenus ſagaſſ. ex ſuis obſervatibus refellit; affirmans, ſcilicet, acceſſionem horae ſpatio meridiem antecedere, vel ſubſequi; nec prandio, nec cibi ſumptioni, quodammodo conterminam eſſe: Circiter horam quintam poſtmeridianam, febris aliquantulum remiſſionis patitur; atque hanc remiſſionem denuo alia acceſſio, eundem peractura curſum, et ſimilia exhibitura, gradatim conficit.

Dum ſic progreditur morbus, magis interea febris *Hectica* penitus inſidet, vireſque ſuas adauget; ineunte vero eodem, anorexia, urina ſubrubra, vigilia, calor extrema corporis, praecipue autem pedum plantas, volaſque manuum perſtringens, febrim comitantur. Corpus totum propere macreſcit. Genis et equidem extremo mento offunduntur rubores circumſcripti, dum reliqua inſigniter pallore contriſtantur. Labia quoque ſolito ruberiora fiunt. Rubor autem vaſorum tunicae oculi adnatae evaneſcit: Oculorum globi exalbidi fiunt; colorem, quaſi lactis et aquae commiſtorum, accipientes *.

Lingua, ingruente morbo, albeſcit; at verſus intima oris lutea videtur; niteſcit equidem, quum jam ad extrema perventum ſit, rubeſcit necnon ejus apex.

Os plerumque, ut olim, madet, nec interea ſitis immodica moleſtat: Eodem tempore, et fauces, aeque ac lingua,

* Nec aliquid ſignum praeter hoc, una cum rubeſcente lingua, poſtulat ſag. Cullenus; ita enim ab eo accepimus, ut ſtatueret, tametſi de omnibus aliis ambigeretur, frebrem *hecticam* revera obortam eſſe †.

† In Praelect. de Praxi Medica.

lingua, caleſcunt ; videntur inflammatae, et *Aphthis* obducuntur.

Urina uſque ab incepto malo parca, rubra : Rubrum ſedimentum quoque, vix unquam vaſis fundum pertingens, ubertim deponit.

Appetitus ad cibum aſſumendum, per totum morbi decurſum, haud multum depravatur.

Adſtricta eſt alvus, ſub morbi exorſum ; ex progreſſu vero ſoluta fit ; et ejus *Diarrhaea* colliquativa dicta, cum ſudoribus alternat ; ſudoribus, ſcilicet, coercitis, *Diarrhoea* profluit, emanantibus, ſiſtitur * ; quo fuſius necnon profunduntur ſudores, eo largius invicem ex alvo dejicitur ; et vice verſa.

A morbo inſuper fere naſcenti, functiones omnes ſuas fractas quaſi, et debiles, laborans perſentiſcit ; quod equidem indies accreſcit, ut indies accedunt omnium ultima. Luridum nunc aſpectu corpus totum, moerorem injiciens : Tabeſcunt etenim omnes artus. Vultus pallore et triſtitia inſignitur. Subſidunt oculi, acuuntur nares, eminent malae, et tempora cavantur : Raptim ingeminantur omnia quibus terror adeſt et lethum, uſque ad vim adhuc inſuetam cito concreſcentia. Deciduum capillamentum. Incurvati fiunt ungues ; et oedemate pedes afficiuntur ; *Diarrhoea* augeſcit magnopere.

* Illuſtr. Monro, in praelection. ſuis praeſtantiſſ. dixit, ſibi comparuiſſe, diarrhoeam interdum tuſſi praeeuntem ; opinaturque, diarrhoeam hancce eidem fere cauſae, ac tuſſis, tribui debere ; nempe, quoniam a tuberculis in pulmonibus tuſſis, a glandulis induratis meſentericis, ſimiliter ortum trahat.

re. Tuſſis autem, ſputum, ſudoreſque nocturni minuuntur, atque febris lenitur. Aſt aeger, viribus jam omnino proſtratis, ſaepe linquitur animo. Paucis necnon ante ſupremum diebus, mente quodammodo alienata, delirat nonnihil : A morbo equidem immunis et illaeſa permanſerat mens hactenus; fovebat quoque ſanitatis ſpes refocillans, ſed inanis et fallax. Deinceps vix ad ſputum ejiciendum ſufficiunt vires, et inſtans ſuffocatio angit, uſquedum mors, malorum ultimus pacator, e medio tollit miſerum.

Hactenus de ſignis; quae equidem in eodem ordine non ſemper proveniunt; nec eodem temporis ſpatio curſum ſuum peragunt; aegrum etenim interdum funeri intra paucos menſes tranſdunt : Saepius autem per annos cunctantur; nunc acerbiora, nunc quieſcentia : Hyeme valentia, aeſtate ferme ſublata; aſt iterum ſidere brumali vehementius recrudeſcentia, tandem interimunt. Interdum vero, nec tempeſtate, nec coelo lenita, ſed acriter et pertinaciter urgentia, cito a vivis auferunt.

DE DIAGNOSI.

Maximi eſt momenti, quod ad uſum medicum, ut nonnulli morbi, *Phthiſin* ſimulantes, ab illa quam accuratiſſime diſcernantur.

Inter

Inter alias revera *Phthiſeos* ſpecies, Tabem et *Atrophiam* atque hanc *Phthiſin* veram ſeu legitimam pulmonibus, una cum ea ingruente, male affectis, facillime internoſcitur.

Sub initium autem, haerere ſolet medicus, dubitans, an *Phthiſis Pulmonalis* adſit, an *Catarrhus*. Diuturnior etenim gravedo, formam ſibi tam ſimilem *Phthiſeos* adrogat, quod nonnulli medici, et praeſertim recentiores *, ad iſtos morbos non modo ſignis ſolitis, ſed natura ſputi, quod ab ambobus excreatur, inter ſe invicem diſtinguendos multum operae impenderunt. Inter progrediendum vero, ſatis longe diſcrepant.

Arida et levis fere ſemper per menſes aliquot a *Phthiſi* invadente tuſſis eſt; interdiu plerumque mitior, poſt intervalla longiuſcula nec certa, ſubitura: Noctu ſaevius et vehementius laceſſit, accedente quoque difficili reſpiratione. Gravatur pectus immodice, et exagitat a paſtu vomitus †. Moleſtus, in hoc illudve latus, eſt decubitus. Haec in *Phthiſi*.

In *Catarrho* autem contra, ferme a primo impetu tuſſi excreatur aliquid plerumque tenue: Eademque etiamſi noctem aeque ac *phthiſica* inquietet, violentior tamen eſt, nec ferme unquam ceſſans: Neque interea tanto pondere ac in *Phthiſi* pectus gravante laborat iſte, cui contigere talia. Nec vomitus ſubſequitur paſtum; nec aegre recumbitur.

 Conſtat

* Sennertus Pract. Med. l. ii. p. 204. Morton, Ed. Lond. 1689, p. 126. Ill. Cullen. firſt lines, vol. ii p. 359.

† Quod ſignum tanquam pathognomicum habuit Morton.

Conſtat igitur ex praegreſſis, diſcrimen notabile inter *Phthiſin* et gravedinem intercedere; quoniam, in *Phthiſi*, aridius, levius, et rarius tuſſitur; quoniam pectus eſt magis gravatum; quoniam cibi ſumptio vomitium ciet; et decubitus in latus plus doloris affert.

Medici vero iis, quae jam prolata ſunt, parum confiſi, quoniam *Phthiſin* inter et *Catarrhum* ſolito graviorem non ſemper in promptu *Diagnoſis* ſit, exſcreatae materiei cujuſque perſcrutari naturam aggreſſi ſunt. Expuitur autem in *Catarrho* mucus, pus autem in *Phthiſi* quum jam confirmetur. De utroque igitur, ut penitius, quid ſit inter ea, diſcernatur, facta eſt indagatio exquiſita; et utriuſque dotes, cum iis quae exinde pendent, ſolerter uti mos, Cullenus illuſt. enumeravit; ſtatque ei ſententia monſtrandum iri, an pus, an mucus egeratur a ſequentibus; praeſertim ſi in unum conferantur: Poſuit enim diſtinctionem exhiberi,

1mo, *Colore.*—Mucus natura tralucet; opacum pus; mucus necnon obſcurior, vel flavet, vel albeſcit, raro autem inficitur, ſicut pus, virore.

2do, *Spiſſitate.*—Viſcidior enim eſt ſincerus mucus, magiſque tenax: Idem inſuper in aquam minime diffunditur; nec cum ea, etiamſi agitetur, ſeſe miſcet, natans ſcilicet quaſi moles rotunda in ejus ſuperficiem: Pus autem, ſi eodem modo agitetur, in fruſta laciniosa ſpargitur.

3tio, *Odore.*—Mucus vix unquam, pus ſaepe foetet: Olent equidem ambo foede, ſi prunis ſuperinjiciantur; nec amplius odore inter ſe diſtingui poſſunt.

4to,

4to, *Gravitate ſpecifica.*—Levior ſuper aquam natat mucus; dum pus fundum petere ſolet: Errore vero, quod ad hoc diſcrimen, fortaſſis implicemur; pus etenim, immiſto aëre, levetur ab eo; et mucus, orbatus eodem, deprimatur.

5to, *Specie.*—Sputum flaveſcens, vel ſubviride, alieno quodam pellucente involutum plerumque pus habendum eſt; tranſlucens autem mucus.

6to, Rebus, quae forte adjiciantur, ſalibus, ſcilicet. Experimenta enim a C. Darwin ingen. inſtituta docent. 1*mo*, Mucum ab Accid. Vitriol. magis quam pus ſolutilem eſſe: Mucum ab aqua ſolutioni adjecta, iterum diſſociari: Et ſeſe vel in aquae ſuperficiem efferre, vel flocculorum forma per eundem fluitare. Pus interea ex aqua adjecta in fundum praeceps ferri, et ſuccuſſum per eandem ubique diſpergi. Praeter haec, *alkali cauſticum* pus aeque ac mucum adripere: Pus autem, aqua admiſta, ſejungi, mucum minime.

7to Febre *Hectica Phthiſeos* affecla, potiſſimum de diſcrimine inter eam et *Catarrhum* ejus ſimulatorem, intercedente liquet: *Catarrho* equidem febris adjungitur: aſt nequaquam *Hecticae* characterem vendicans; videlicet, quae ſcriptoribus jure celeberrimis, puris in corporis quibuſdam partibus congeſti, indicium minime negligendum perhibet.

Idem ideo, febre *Vomicae* pulmonum accedente, etiamſi ab ore nihil purulentum expuatur, ſuſpicandum eſt; in morbo necnon *Pſoadico* quamvis a ſignis externis minime indicatum.

DE

DE CAUSIS.

In duplicem merito diſtribuuntur ordinem cauſae, a quibus inter ſe conſociatis, naſcitur hicce morbus: Primus, ea quae morbo obnoxium reddunt corpus; alter, ea, quae corpori jam obnoxio admota, ſuſcitant morbum ipſum, complectitur.

I. In ordine primo cauſae ſequentes enumerandae ſunt:

1*mo*, Habitus corporis avitus. Unicuique proclivitatem ad quoſdam prae aliis morbos ineſſe, nemini non patet. Quum vero hoc ſatis pateat, de eo morari minime eſt opus.

In morbis compluribus, proclivitas haecce, rebus quibuſdam mutatis, facile et ipſa mutatur: In paucis tamen ſtabilis et diuturna inſidet: Atque in his, a firmorum fabricatione congenita, magis quam fluidorum dotibus, utpote quae nunquam ſibi conſtent, pendere videtur: Eſt enim adjuncta corporis exterioris formae cuidam propriae; et eam magis reſpiciens, quam fluidorum dotes. Quaenam vero ſit haecce ſolidorum fabrica peculiaris, nec ex obſervatis, nec ratione liquet: A parentibus ad prolem defertur; atque exinde *Phthiſicorum* liberi, annis labentibus, et ipſi tabeſcentes, evaſuri ſunt.

2*do*,

2*do*, Conformatio quaedam; ſcilicet quae a thorace anguſtiori, collo longiori, humeris alatis, corpore exili et procero, conſtat.

3*tio*, Temperamentum quoddam ſanguineum audiens; ſeipſum, cute molli, et albicante, genis rubentibus, firmorum teneritate et lentitia, prodens: Ingenii necnon acumine, mentis aucta levitate, et vi imaginatrice vivaciori, ſtipatum. Plus ſentit genus nervoſum, et irritanti cuicunque magis obſequitur. Tale forſan temperamentum, non ſecus ac innata conſtitutio, aliaque ſimilia, ad ſolidorum fabricam primitus delineatam, referenda. Et equidem a parentibus ad propaginem, aeque ac, et corporis et oris lineamenta, mentis necnon propenſiones, demitti videtur.

Idem *Phthiſi* eſt ac *Scrophulae* temperamentum, quantum adhuc innotuit: Utrique enim adeſt idem vultus rubor, eademque cutis mollities et teneritas, eadem ferme corporis externa facies, firma ad eundem modum laxa et flaccentia, eadem necnon animi mobilitas, idem acumen: Eidem corpori inſuper, ſigna non ſolum *Phthiſeos Pulmonalis*, ſed etiam *Scrophulae* glandulas conglobatas tumefacientis, ſaepe eodem tempore contingunt: Nam corpore a *Phthiſi* marceſcente, et glandulae ſubmaxillares, et *Parotides*, imo *meſentericae* tumore adfici obſervatae ſunt. Talia propter, inter medicos, orta eſt opinio, nexum, *Phthiſin* inter et *Scrophulam* aſperiorem, arctum intercedere: Addequod *Scrophula*, ſub pubertatem e conſpectu decedens demum, ſeſe a-

pud

pud interiora recondat, eaque inquinet *, iterum in forma *Phthiſeos* eruptura. Diſcrepant ſolummodo iſti morbi, quod ad aetatem, quae hujus vel illius tentationi magis pateat: *Scrophula* enim adoritur ineunte vita; exorditur autem raro annis jam maturis; rarius adhuc, et equidem rariſſime, aetate provectos, aggreditur. *Phthiſis* contra, annos inter decimum quintum, plerumque et trigeſimum quintum interpoſitos, praecipue infeſtat; antea vel poſtea, ferme nunquam oboriens.

Ex talibus praemiſſis; temperamenti, ſcilicet, utrique morbi proclivis ſimilitudine, necnon ſignis ſimul, et in eodem habitu concurrentibus, ſequentia inferamus; viz. *Phthiſin* a tuberculis oriundam ad ſcrophulam pertinere: Poſterior enim, prout varietur ejus ſedes, varias induit ſpecies: Non aliter quam tabes quaedam affectus glandularum meſentericarum ſtrumoſos, et tumorem inferentes, ſequitur lethalis.

II. Secundus Ordo complectitur ea quae, quoniam morbum ſuſcitant recta, cauſa dicuntur excitans.

Noxa ea, quae ſola ad huncce morbum vere inducendum valet, et de cujus, cum eo, cognatione, ab obſervationibus iteratis, et accurate factis, liquet ſatis, tubercula nempe, obviam venit.

Caeterae revera cauſae, quae, ut fertur, eundem procreent, i. e. *Catarrhus* et *Haemoptyſis*, in hoc loco praemittendae ſunt; utpote quae ad talem gignendum nequaquam

* Ruſſel, Oeconomy of nature. Gregor. in Praelect. Clinicis.

quaquam ſemper pares ſint: Namque raro equidem *Catarrhus* in eum abiit; et ſi quando adſtantibus cauſa excitans viſa fueret, aegro tamen defuncto, reſectoque ejus cadavere, plurima in pulmonibus inventa ſunt tubercula; ideoque ſola, pro morbi cauſa excitante, habenda: *Catarrhus* ob haec, ſi quis cauſam eſſe velit, ut inter remotiores recenſeatur, oportet.

De *Haemoptyſi* eadem ferme dicenda ſunt. *Phthiſis* etenim minime conſtanter ſubſequitur *: *Phthiſi* autem quandocunque lethiferae praegreſſa ſit *Haemoptyſis* (nec raro praegreditur) tuberculis plerumque compluribus obſeſſos eſſe pulmones, monemur †. Tubercula igitur morbi, quam tractamus, praecipuas procul dubio cauſas eſſe, ponere fas eſt.

Ut haec res magis eluceat, bifariam digeratur: Et tuberculi, 1*mis*, quae ſit natura; 2*do*, qualis origo, diſſeramus.

I. Quod ad primum ſpectat, *Hippocrati*, artis medicae auctori, minime ignota fuiſſe videntur tubercula quibuſdam corporis partibus inſidentia: Dixet etenim, quod circa pubertatem ‘ χοιράδες, δε τ’αλλα φυματα ‡,’ inter complures alios morbos oriri ſolent. Vim eorundem inſuper *Phthiſin* inducentem hactenus fere omnes agnoverunt medici; Dolentes autem interea, quod, et modos quibus, vel naſcentia tollerentur, vel in pejus, a mutationibus

* Vide Tulpius l. ii. c. xi.

† Morgagni de Cauſ. et Sed. Morb. Epiſt. 22. 14. 15. et etiam Morton, l. 3. c. 5.

‡ Ιπποκρατ. Αφ. Τμῆμ. τρίτ. κϛ΄.

tationibus quas in hoc morbo ſubire ſolent, ruentia, occurrerentur, ignorarent.

Quod attinet eorum veram atque propriam naturam animum diſtrahunt, medicorum quae hactenus prolatae ſunt, opiniones diſſidentes. Glandulas lymphaticas fuiſſe tumefactas et induratas, exiſtimarunt tubercula Morgagni ill. et Morton *. Alii †, contra, tales, pulmonibus eſſe, negantes, ſententiam longe diverſam in animum inducunt, utpote qui opinentur, ea quae reperta ſunt minime glanduloſa eſſe, ſed ex ſpiſſata lympha conſicta; etenim quum reſecentur, laevia videntur, et quadam materie, cartilaginem referente, impleta. Atque revera conſentiunt iſta, quae, quod ad materiem a qua conflantur, ab his obſervata ſunt, cum iis, quae prioribus innotuere medicis. Morgagni nec iners, nec inanis ſcrutator, aſſeveravit, ſeipſum in iſtiuſmodi tuberculis inveniſſe 'triplicem materiam, alia (tubercula 'ſcil.) pure, alia, ſubſtantia mellea, pleraque autem, et 'haec quidem minora, materia ſteatomatoſa referta.' In pulmonibus, inquit Hoffmanus ‡, eorum, quos interemerat *Phthiſis*, inſederant tubercula ſcirrhoſa, nodoſa, materia tophacea, calcarea, ſeu putrida ſcatentia. A tali rerum, quibus tubercula conſtant haecce, varietate, ea nec lympham, ut quidam volunt, coactam, nec ſpiſſiorem

* Phthiſ. l. 2. c. 3.

† Stark. Med. Comm. vol. 1. Reid. vide Eſſay on Phth. Pul.

‡ Vol. 2. p. 285.

ſpiſſiorem redditam eſſe, probatur ſaltem, ſi nil praeterea.

Attamen ſi, ut tantas lites dirimere aggrediatur, imperito venia detur, me haud leviter ad ſequentem conductionem proponendam fert animus; ſcil. quod, glandulas lymphaticas, vel induratas, vel quodammodo male affectas eſſe tubercula, a veriſimilitudine minime abhorreat: Nec ab hac ſententia cedendum eſt, ob id, quantumcunque ſit, quod aliqui laborarunt, glandulas lymphaticas pulmonibus ineſſe, abnuentes: Namque,

1*mo*, Lymphaticae videntur iſtae ſubnigrae glandulae, qua in ramos diducitur *Trachea* ſitae, deſunt enim iis ductus excernentes *: Atque in lymphaticis pulmonum vaſis, qualis in glandulis jam memoratis talis eſt reperta materies ſubnigra: Quae igitur ratio, quare pulmoni non inſint penitiori glandulae, etiamſi ob exiguitatem minus patentes, aegriuſque degetendae ſint, commonſtrans?

2*do*, Glandulis hiſce nigricantibus, apud bronchia ſimiles repertae ſunt: 'Occurrunt,' inquit Leber, 'nonnullae et in ipſis bronchiis †.'

3*tio*, Quoddam certe, nec id inutile, quamvis revera non ſatis adhuc liqueat, natura moliens, vaſa lymphatica antequam ad cor uſque prevenerint, per glandulas conglobatas ubique deduxit. Quum ſic, quod ad corporis reliqua ſe res habeant, ratio ob quam pulmoni,

C organo

* Vide Praecl. Monro praelectiones.

† Praelect. Anatomic p. 296.

organo cavernoſo, glandulae ſimiles, ſimili modo non interponantur, minime patet.

Quoniam a talibus praemiſſis, glandulas lymphaticas revera pulmonibus inſeri arguatur, eaſdem tumidas, tubercula fieri, ſolummodo probandum eſt. Quod equidem conſtat,

1*mo*, Quia accuratione quam maxima obſervantibus *, inflammata comparuerunt. Quod ſi ex lympha ſpiſſiori conſtitiſſent, nequaquam in iis potuerit ſuboriri inflammatio.

2*do*, Quia ſaepe, imo, ni fallor, ferme ſemper, quae inflammationi omnigenae conjunguntur, tubercula comitari obſervata ſunt: Pus nempe, et iſtae propemodum eaedem viciſſitudines, ac quas inflammationes, ubicunque fuerint, haud reſolvendae ſubeunt.

Hiſce prolatis, glandulas idcirco lymphaticas tumefactas, atque obduratas, in ea quae tubercula adpellantur, abire, mihi forſan ſtatuere liceat.

II. Paucis autem de tuberculi origine differendum. Quandocunque in pulmonibus primo naſcuntur tubercula, mutationem haud ſemper accipiunt confeſtim: In exemplis quibuſdam, aliquamdiu, indureſcentia, ſchirroſa, nequaquam dolentia, ceſſant; neque inſuper defuerunt alia, ubi eadem, in pulmonibus eorum, qui morbis ab hoc diverſis ſuccubuerunt, etiamſi viventibus fuiſſet nulla pulmonum affectio, ſatis notanda contigerant. Nata in pulmonibus tubercula, ad quaſdam mutationes

* Morton, Morgagni, Hoffman, Cullen.

tationes ſubeundas, propter res plus minuſve corpus adficientes, prout ejus in morbum propenſio plus minuſve recta ſit, obſervantur proclivia. Monuerunt equidem auctores, *Catarrhum* ſaepius integraſcentem, ad eadem imflammatione accendenda, poſteaque ad ſuppurationem uſque inducendam, valere: Agnoſcitur equidem plerumque, abnuentibus perpaucis, quod inardere poſſint: Et inflammatio corripiens ea videtur eſſe, quae apud medicos audit paſſiva; tarde enim progreditur; nec illam, quae ſignent acutam, comitantur: Ad ſuppurationem necnon, ſaepe imo, quantum novimus, ſemper ſpectat; atque materies exinde genita occluſa eſt in ſacculis plerumque; tales enim ſunt *Vomicae* magis magiſque a rebus quas continent cumulatis, uſquedum diſrumpantur, turgeſcentes; expuitur deinceps ore id a quo conflatae erant: Attamen materies egeſta, eam, quae pus laudabile nuncupatur, nequaquam refert. Complura quoque hujuſmodi ſunt ulcera in pulmonibus nata, nec facile ſanationem accipiunt.

Haec res, ſcil. ulcerum natura ſanantibus repugnans, collata cum ea vulnerum, quae pulmonibus alioquin ſecunda valetudine fruentibus inflicta ſunt, et materiem laudandam ejicientia curationi ceſſerunt, opinioni minime a veriſimilitudine abhorrenti occaſionem praebuit; nempe, quod ulcerum materies horum, nociva quadam acrimonia imbuta ſit; quae ſanationi prorſus obſtans, cuncta *Phthiſeos* ſigna demum inferat; eadem nec non corpori interſuiſſet, prius tuberculis ipſis primordio

mordio exiſtens, quam morbus ſeſe in conſpectum edidiſſet. Varia haec acrimonia creditur. Talis autem ſaepiſſime videtur, qualis ſcrophulam comitatur; et equidem a *Phthiſi* pulmonali, una cum *Scrophula* tam ſaepe coaleſcente, ut et a *Phthiſi* eos, qui impuberės *Scrophula* laboraverant, poſtea aggrediente, haud parum augetur hujus ſententiae veriſimilitudo: Proclivis inſuper ad *Phthiſin* ſtrumoſorum proles: Et uterque morbus eidem temperamento praecipue infeſtus eſt; *Phthiſis*, poſtremo, ſtrumoſis oboriens, eadem, ac a tuberculis prognata, prae ſe fert ſigna.

Necnon ab *Exanthematum* acrimonia, tuberculum naſci habetur: Nec hoc vero abſimile: *Variolas* etenim atque *Morbillos* ſubſequens *Phthiſis* interdum obſervata eſt: Talium ſcilicet acrimonia, vel tubercula edere, vel jam edita, accendere, poteſt. Modus autem, quo hoc efficiat, aeque ac ſtrumoſae acrimoniae dotes, tenebris obvolvitur. Quoniam igitur hic deſit aperta ratio, ad hypothetica confugiendum eſt; quanquam iſta, falſis adeo foecunda, veri nihil ferme ſuggerant.

Tuberculis acrimoniam ſyphiliticam originem ſubinde praebuiſſe fertur. Clar. Morton, adoleſcentulam, poſtquam *Venerea Lue* pertinaci et diuturna vexata erat, in *Phthiſin* pulmonalem incidiſſe memorat; eandem vero auxiliis idoneis, ab utroque morbo liberatam eſſe: Nulla, ut refert idem, ſignorum, quae tubercula pulmonibus agnaſcentia indicare ſolent, obviam tulere ſeſe: Nullus adfuit dolor, nec aegre in hoc illudve la-

tus

tus recumberet illa. Sed, quoniam *Phthiſis* a tuberculis oriunda, plerumque, imo fere ſemper lethalis ſit, inferre licet, ex tam fauſto in femella exitu, tubercula adhuc nulla enata eſſe: Raro, equidem, me judice, *Syphilida* ſubſequitur *Phthiſis*: Nec unquam fortaſſis (ut ab Cullen *, et Morton † ipſo notatum eſt) niſi corpus eidem valde opportunum fuerit antea.

Sunt et alia, quae quodammodo tuberculis conſociantur; de iis autem, quoniam nihil adhuc ſatis ratum offendit adnimadverſio, ſilere tyronem et decet, et oportet.

Apud medicos quoſdam peritiſſimos diu percrebuit opinio, quod contagio diffunderetur pulmonalis *Phthiſis*: Cum hac conſentiunt multi ‡, quippe qui crederent eam ab aegrotantium halitu etiam in ſanis adſtantibus excitari poſſe. Sed aliorum experientia (ſaltem in his plagis) nil tale comparuit §; ii igitur, et inter eos praecipue Cullen, ſententiam talem, et obſervationes jam recenſitas,

* Vide Firſt Lines, vol. ii. p. 337.

† Phthiſiol. l. 3. c. 7. Morton inquit, 'verum, ut rem ipſam loquar, 'rariſſime, ſi unquam, phthiſin pulmonalem veneream obſervavi, praeterquam ubi pulmones jam prius obſtructi, et in phthiſin diſpoſiti fuerant.'

‡ Vide Sennerti Pract. Med. l. ii. p. 202. Hoffman, vol. 4. p. 170. Schenkii Obſer. l. ii. Obſ. 133. River. Cent. 1. Obſ. 99. et etiam Morton Phthiſ.

§ De hac re nunc maxime dubitare cogor; quoniam exemplum quoddam et quidem notabile mihi retulit clar. Monro, in quo proculdubio conſtabat, *Phthiſin* pulmonalem ab adfecta muliere in ſanam ad morbum nec forma nec corporis habitu proclivem, communicatam fuiſſe.

recenſitas, prorſus reſpuunt. Res equidem fortaſſis aliter ſeſe habeant ſub ſole torrenti, et a contagio vagetur morbus.

DE CAUSA PROXIMA.

De cauſa proxima, paucula equidem dicenda ſunt. Mutationibus, quas, progrediente morbo, ſubire tubercula ſolent, rite perpenſis, conſtabit, *Vomicam* et ulcera ſuccreſcentia, maximi eſſe momenti, quod ad ſigna praecipua poſtea generanda. Quamvis enim in quibuſdam cadaveribus *Phthiſi* interemptorum, ne etiam ulcera minima detegi poſſint; (ſicuti Willis *, et de Haen †, annotarunt); ex omnibus tamen, quae non pauca, Morgagni, Hoffmannus, Bonetus, et alii, protulerunt in medium, pulmonum altius ulceratorum, exemplis ſimul aſſumptis, et inter ſe collatis, eorundem ulcera *Phthiſi* proximae cauſae eſſe praecipuae ſtatuere nefas haud videtur.

DE

* Willis de Med. Op. p. 159. ait, 'Plurium ab hoc morbo Phthiſi de-'functorum cadavera aperui; in quibus pulmones, *ulcere quovis immu-'nes*, tuberculis aut lapidibus, aut materia ſabuloſa, per totum conſiti 'fuerunt.'

† Rat. Med. vol. i. c. 11.

DE PROGNOSI.

Nunquam, etiam ab ipſo ortu, periculi expers eſt hicce morbus aeſtimandus: De eo autem plus minuſve metuendum eſt, prout plus minuſve, extrema verſus ventum ſit. *Phthiſeos* talis ſpecies, ſi revera ſpeciem nuncupare liceat, habetur omnium maxime funeſta.

Quum, ſub primum incurſum, tuſſis levior agitet, nec interea graviter aut dolor, aut pulmonum male affectorum ſigna laceſſant; quum nec febris cunctis propriis notis inſignita, totum corpus accendat; quum alvus ſit modice adſtricta, nec marcor inficiat, ſubeſt ſpes recuperandae ſalutis; praeſertim auxiliis idoneis cito adhibitis.

Infauſta autem contra, imo mortem intentans evadit *Prognoſis*; ſiquando talia magis adhuc ingraveſcant ſigna; praecipue vero ſi, aegri viribus jam proſtratis, incumbat febris *Hectica* quotidie in pejora prolabens; ſi marceſcens totum corpus attenuetur; ſi aegre ſpiritus alternetur; ſi in latus affectum aeger nequeat decumbere; ſi tuſſis valde inquietet, ſputum pus referens et copioſum excreans; ſi mane largus ſudor eliminetur, vel alvi profluvies moleſtet, pedibus interea oede-

mate

mate ſufflatis, de ſalute merito deſperandum eſt: Etenim talibus implicitus, vix unquam convaluit homo, quaſi a manibus ipſis ſurreptus, et a rebus tam exitioſis, tamque letho conſociatis, vivax uſque.

In utero autem gerere, ſaepe *Phthiſin* progredientem diſtulit: Faeminae nihilominus poſt partum, ab ea, iterum adhuc acrius aggrediente, interimuntur demum.

Mania *Phthiſi* laboranti accedente, ſigna interdum mitigata ſunt, interdum etiam ſublata: Eadem vero decedente, *Phthiſis* recruduit, et trucidavit.

EXPLICATIO SIGNORUM.

E ſignis haec ſe magis palam gerunt, aegrius illa exponuntur, et equidem ſunt, quorum nulla forſan ratio hactenus prodiit. Ocurrit autem inter prima tuſſis, arida ingruente morbo, nec conquaſſans adhuc; ei cauſae videtur eſſe irritatio a tuberculis jam natis, et jam inflammandis, *Tracheam* eximie delicatam per conſenſum adficiens; non ſecus ac calculo in veſica urinaria latente, vel re quacunque urethram irritante, ad ejus os, vel titillatur vel pungitur: Aut *Scybalis* in *Dyſenteria* haud dejectis, inteſtino Recto, et ad anum irritatio laceſſit: In *Phthiſi*, res ſimiliter provenire videntur. Aſt, progrediente morbo, quum pus, materieſve alia ſit extuſſienda

large

large, ingeminantur niſus violenti, nunc et convellentes: Stimulans enim vis ejus, quod tracheae interiori valde ſentienti haeret, ſolito major, tuſſim ejecturam nequaquam leniter inſtigat.

Pectus gravatum, &c. proxime ſubeunt; oriunda ſcilicet ex ſanguine per pulmones aegrius tranſmiſſo: Pars enim utriuſvis vel forſan amborum tuberculis refertur; vel, in pus dilapſa, valde moles imminuitur; laborat ideo et gravatur ea pars quae ſana ſupereſt, ſanguinem ſolito more immiſſum vix emoliens; inde neceſſario ſpirandi frequentia et moleſtia; inde pectus oneratur incumbente quaſi pondere.

Vomitus a paſtu ſubit tertio; qui aegro equidem permoleſtus ventriculo inter tuſſiendum valde ſuccuſſo, forſan adſcribendus eſt: Partim quoque forſan irritationi fauces vexanti: Valet enim ſaepe ea ſola ad vomitum ciendum.

Ad febrem *Hecticam* proxime ſpectandum eſt. De cauſa hanc febrim concitante, lites inter medicos actae ſunt diu et acriter: Nec etiam hodierno die convenit apud eos, quae cauſa ſit. Plures equidem puri reſorpto febrem iſtam adjudicare voluerunt; alii autem hujuſmodi ſententiam prorſus abjecerunt; ſingentes interea *theorias* ſibi proprias, ſed quales ſignis reſponſuras opinati ſunt, quamvis revera fallaciis undantes. En ea *, quae ſola, nuper in lucem edita, hic verſanda eſt; viz. Tubercula pulmonibus innaſcentia vias obſtru-

D unt,

* Vide Reid's Eſſay on Phth. Pulmon.

unt, quas aer permeaverit; comprimitur exinde et coercetur halitus ab iis qui debuit ablegari; nec, niſi meatibus alienis et ſibi et naturae, diſpergi poteſt: Ex hac igitur nociva fluidorum parte retenta febrem *hecticam* oriri hujus *theoriae* artifex opinatur; remittit enim febris quum foras iſta pars emanet: Ob ea igitur, tubercula ſcilicet obſtantia halitui e pulmonibus aliter egreſſuro, quotidie congeritur hoc nocivum in corpore, quotidie febris redintegratur. Obveniunt autem pauca confectaria huic objicienda: Bis enim in die crudeſcente febre, dubitetur, an in corpore coacervari poſſit, dum remittatur, tantum materiae iſtius, quantum ad acceſſionem denuo inducendam par ſit; et equidem hujus materiae debita atque neceſſaria quantitate conceſſa, reſtat adhuc quod, non ſine cauſa, objiciatur: Conſequitur enim ex hac ſententia, quo magis pulmones obſtruantur vel tuberculis referciantur, eo acrius intendendam eſſe febrem: Aſt, utrum haec ſic ſeſe habeant, manet adhuc explorandum; nec hactenus comparuit ab iis, quae revera exſtiterunt; namque pus ſaepe egeritur, quum febris *Hectica* vix orſa ſit; et neceſſe eſt, ut, a tuberculis oriente *Phthiſi*, autequam hoc egeri poſſit, iſta tubercula non ſolum formata fuerint, ſed et inflammationem et ſuppurationem ſubierint; multa ante igitur tubercula pulmones obſident, quam febris ingruit: Quare idcirco, ſi obſtructio talis ad materiem hanc in corpore cumulandam, tantum conferat, tunc temporis abeſt *Hectica* febris? Revera talis opinio nequaquam explet animum; confugiendum eſt igitur

igitur ad eam, quae, a pleriſque amplexa, hanc febrem a reſorpto pure ortum ſuum ducere ſtatuit: Nec tamen etiam pure in corpore collecto ſemper oritur; id vero mite, et, ut cum *Chirurgis* loquar, laudabile videtur eſſe: Aſt, cum acrimonia imbutum ſit, facilius inquinat, et lymphatica magis ſtimulans citius in totum corpus reſorbetur, omnigena *Hecticae* febris ſigna mox illaturum: Talis videtur, materiae a pulmonum ulceribus profluenti, et omnino eorundem ſanationi obſtans, ineſſe acrimonia.

Ad *Diarrhoeam* cum ſudoribus alternantem deinceps progrediendum eſt. Vix unquam illa profluere incipit, uſquedum in praecipiti res agatur, vel ſaltem morbus inveteraverit: Quotidie vero a toto corpore ferme prius exudat largus humor, quam haec valde laceſſit, deinceps interdiu, repreſſo ſudore, divertitur ad inteſtina humor, et dejicitur; ceſſans, iterum emanante ſudore; nempe, ob nexum ſeu conſenſum inter inteſtina et corporis exteriora intercedentem.

Signa praecipua haec: At quorundam aliorum ratio penitus inter arcana latet; palam autem, ea debilitatis, marcoris, ſimiliumque.

DE

DE METHODO MORBUM TRACTANDI.

Aegre equidem expeditur, quicunque in hunc morbum incidit; ab eo tamen cura idonea, et arrecte obſervando praecaveri poteſt. Conſonat, praecipue quod ad hunc morbum, ſententia iſta, quae inter medicos valet maxime, ſcilicet, quod a cauſis excitantibus quibuſcunque, vix niſi corpore primitus, et ipſo ex ortu, vel a rebus fortuitis antea, eidem opportuno, concitari poſſit: Non enim, niſi exquiſita opportunitate, a cauſis excitantibus admotis, tam facile cietur morbus. Proclivitatis igitur hujuſmodi cognitio maximi momenti erit medico, quippe cui, aliquem eidem propenſum, ut evitet ea quae excitent, monendo, ſolitoſque contra morbos iſtum praegredientes, imo fortaſſe gignentes, obnitendo, vitam a malo tam formidato uſque ad ſenectutem immunem protrahi poſſe, fas ſit oſtendere. Ab eo quamvis revera ii quibus ineſt opportunitas adhuc propenſior, nec ſumma cura nec omni auxilio poſſunt eripi; aggreditur, ſaevit, interimit.

Quoniam vero inter hanc morbi ſpeciem, ſeu potius varietatem, de qua nunc agitur, aliaſque ejuſdem parum interſit, praeterquam quod haec clarius cum habitu ſtrumoſo conjungatur, eadem ferme curandi, in

illa,

illa, ac in his, inſtituenda eſt methodus: Alia quidem ſunt, quae huic prodeſſe, illis autem nocere fuere viſa. De his autem poſtea.

Medendi conſilium, quod primo, et quaſi ſponte menti obvenit, ut ea, quae excitent, evitemus, poſtulat: Attamen id nobis, quomodo tubercula formanda reprimamus, prorſus ignorantibus, revera inutile eſt.

Alterum deinde conſilium ſe profert, ut morbi cauſam proximam, qualis antea eſt recenſita, *i. e.* pulmonum ulcerationem, vel corrigamus, vel omnino tollamus, indicans: Fatendum eſt autem interea, quod modi, quibus haec efficiantur, ſunt nobis prorſus ignoti: Parti ulceratae, plurima admoveri non poſſunt, neque eandem ab aere, ulcera, innotuit enim omnibus, praecipue exaſperante, tueri penes nos eſt. Et quanquam, ulcere ad corporis exteriora ſito, ſe aliter habuiſſent, fortaſſis huic, aeque ac cuicunque ulceri ſtrumoſo, medendi difficultas, eadem vel major adfuiſſet.

In his ergo rerum anguſtiis, quoniam neque tubercula efformanda praevertere, neque eorum ulcera medicari, queamus, mutationibus ad quas ſpectant, et a quibus oritur morbus, occurramus.

Et ad hunc ſcopum attingendum ſufficiant forſan, quae ſequuntur, conſilia.

I. Inflammatio tuberculorum reprimenda eſt,

a. Venaeſectione.

b.

b. Regimine *antiphlogiſtico*.

c. Refrigerantibus.

II. Sanguis a pulmonibus avertendus eſt *,

a. Exhalationem per cutem augendo,

aa. Indumentis idoneis.

bb. Exercitatione, qualis ſcil. muſculos non nimis valido concitet.

cc. Corpus in temperie modica et aequabili ſervando,

b. Exinanitionibus ex quibuſdam corporis partibus; quae efficiantur,

aa. *Epiſpaſticis*, ſetaceis, fonticulis.

bb. Sanguinis detractione topica.

c. Emeticis.

III. Mitiganda ſunt quaedam graviora ſigna, ſcil.

a. Tuſſis,

aa. Opio.

bb. *Demulcentibus*.

b. Diarrhoea,

aa. Opio.

bb. *Aſtringentibus*.

cc. *Mucilaginibus*.

dd. Acidis.

I.

* Clar. Phyſiologus de utilitate hujus conſilii valde dubitat; nam quoniam neceſſe eſt ut omnis ſanguinis per pulmones tranſeat, nihili eſt in quam corporis partem divertatur: Talis igitur ratiocinatio parum beneficiorum, quae certe ab hujuſmodi remediis proveniunt, cauſam attingit.

I. a. Ineunte morbo, quum jam pectus dolor afficiat, gravetque oppreſſio, quum ſpirandi adſit difficultas, febre interea quaſi magis ad inflammationem ſpectante, celebranda eſt venaeſectio ; etenim tubercula tunc praeſertim accenduntur. Auxilium tale in hoc morbi ſtadio praecipere ſolent medici fere omnes ; iterandum revera, uſquedum ſigna paulum minuantur, niſi vel magis adhuc langueat pulſus, vel debilitas univerſa atque marcor ingraveſcentes prohibeant. At quum morbus ſit provectior, et corpus emacietur valde, aut nunquam aut rariſſime, nec ſine obſervantia ſumma, utendum eſt idem ; utpote quod, etiamſi cruciatibus levanimi fugaci quidem et levi ſit, vires tamen aegri deficientes jampridem, magis uſque frangendo, mortem citius infert. Variet autem ſanguinis mittenda quantitas, prout diverſe ſe habeant aegri aetas, ſexus, robur, mores quibus antea conſueverat, ſignorum necnon violentia, et anni tempeſtas : Atque ex iis ſimul aſſumptis praebeatur morbi tractandi norma, multo praeſtantior ea quam ſcriptores * quidam non immerito celeberrimi, ſancitam vellent : Scil. quod, in hebdomade ſanguis bis terve, aut aliis quibuſdam temporibus certis, detrahendus ; quaſi ſemper ejuſdem faciei eſſet morbus, et eadem ſigna ſemper proferens, curſum eundem temporis eodem ſpatio conſtanter perageret.

* Sydenham Proc. Integ. Boerhaave in Aph. 1200. dixit, morbum curari poſſe ‘ Venaeſectione larga 3tio quoque die ad 4tum uſ‑‘ que vicem repetita, vel donec cruſta imflammatoria integre diſparuit.’

geret. Neminem vero latet, quam longe aliter omnia ſolent evenire: Quo maturius igitur ſigna vel in pejora ruant, vel ſecunda polliceantur, eo citius mutanda eſt curatio. Et, ſi quando ea, quae pulmones laborantes ſignant, a generali ſanguinis detractione parum ſubleventur, ad remedia ejuſmodi localia, quantum liceat, noſmet recipiamus; de his autem poſtea.

I. *b.* Regimine quoque *antiphlogiſtico* ſub morbi exorſum utendum eſt: Evitandus calor fervidus, *Diatheſin Phlogiſticam* intendens: Sint animi adfectus ſuaves, lenes, nec unquam violenti: Moneatur aeger, ut moeſtitiam et aerumnas, pariter ac furorem, auſugiat: Sedulo etiam eſt cavenda exercitatio, quaecunque muſculorum validiora conamina poſtulet. Hujuſmodi autem regiminis pars nulla magis quam aegrotantium diaeta medicorum attentionem vendicat: Eandem enim, nec plus juſto tenuem aut jejunam, ut et haud nimis nutrientem, ut ſtimulo validiori praeditam oportet eſſe; atque talis eſt lactea, in ſeculis jamdudum elapſis collaudata: Quaque ſaepius et largius quam hodierni, uſi fuiſſe videntur antiqui medici. Animalium et ruminantium et aliorum lac medicis in uſu fuit: Aſinarium autem omnibus fere aliis antetulit experientia; quia nec coagulis tam cito, quam alia, conſpiſſatur, nec idcirco tam facile in ventriculo cogitur: Quinetiam ei ineſt plus, pro rata parte, ſacchari, minus autem caſei, et butyri, quam caeteris: Atque propterea digeſtu eſt magis aptum. Si vero lactis aſinarii quantum ſufficiat, non in promptu ſit, humanum aut equinum

quinum omnibus aliis, eo excepto, longe praecellunt: Attamen nec large nec facile conſequenda; in locum igitur eorum ſufficiatur vaccinum. Incommoda, a lacte coacto oriunda, evitandi forſan gratia, ſerum praecipue caprini praeceptum eſt; ob virtutes ejus eximias laudibus, in quibuſdam *Angliae* et *Cambriae* partibus, inſignitum.

Omnia haecce parum ſtimulantia, nutrimen ſolummodo mediocre impertiuntur; *Diatheſin* ideo *phlogiſticam* parum foventes, pulmones haud ulterius accendunt: Leniter praeterea alvum plerumque liquant: Et equidem ut ea, morbo inchoante, liquetur, neceſſe eſt.

Si autem ventriculus acido exundet, adjiciantur lacti, vel terrae *alkalinae* ad iſtud obtundendum, vel ſales quidam: Nec deſint jam memoratis, farinarea, *ſago*, *ſalep*, aliaque id genus, leniter quae ſtimulant, modiceque alunt *. Aegro quoque fructus maturi nec parce ad aeſtus febriles compeſcendos permittantur. Sin vero vix ſat regimine iſto et diaeta ſolvatur alvus, quae laxent, ſicuti *Rhabarbarum*, *Manna*, *Senna*, &c. adhibenda; eadem autem prope morbi exitum pernicioſa ſunt, et ſedulo fugienda.

* Profeſſor ex. Gregory in Praelectionibus clinicis, memorat, ſeipſum *Phthiſin* a quibuſdam propulſaſſe commutando diaetam talem imbecillam cum validiori, nempe carnibus et mero. Quaeratur inde, annon, quandocunque certiores ſumus *Phthiſin* cum *Scrophula* conjungi, regimen magis ſolito roborans, aegris talibus adhibere licet?

Vide Conſp. Med. Theor. Gregor. vol. 2. p. 351.

Eodem collineantes, praeſcribimus aegro remedia quaedam, ſcil. I. b. refrigerantia : Aſt nitrum, et acida *mineralia* et *vegetabilia* refrigerant : Nativum vero acidum *vegetabile* cunctis hujuſmodi anteponendum : Non ſolum corporis calorem temperant eadem, ſed etiam putredini fluidorum prorſus, ut fertur, obſtant : Neceſſe eſt, autem, ſi fauces irritantia, tuſſim cieant, ut confundantur cum quibuſdam *mucilaginoſis* ; qualia ſunt, *mucilag. ſem. cydonior. infuſ. ſem. lini*, vel cum *emulſion. amygdal. dul.* aut *ſem. papar. alb* †.

Attamen, progrediente morbo, cum jam febris *Hectica* aegrum invaſerit, omnia hactenus memorata remedia parcius admovenda ſunt : Marcor enim nunc, atque debilitas curam medici omnem ſibi arrogant. Augeſcunt multa in hoc corporis ſtatu adverſa ſigna, et ideo vires, quantumcunque liceat, ſuſtentandae.

II. Quoniam ſanguis quomodocunque ad interiora pulſus, morbos apud ea inflammatione ſignatos praecipue adauget, conſilium hic poſitum utiliſſimum fore conſtat : Ad pulmonum vero, multo magis forſan quam ad ullius organi interioris morbos, recte ſpectare hoc videtur. Eorundem enim parte quacunque tuberculis obſeſſa, atque propterea ſanguinis ibi circuitu impedito, in vaſa ſana erit immiſſa quantitas ſolito major : Sin autem tubercula jam ceperit inflammatio, ab ejuſdem tranſmeantis aucta quantitate augebitur et illa : Profecto igitur, quaecunque auxilia ſanguinem ad exteriora

† Fothergill Med. obſ. et inq. vol. iv. p. 289.

exteriora divertant, pulmonibus plus minuſve levamini erunt.

Divertitur autem ſanguis ad ſuperficiem veſtimentis idoneis, ſcil. (II. a. aa.) induſio laneo proxime cuti applicato, ut corporis calor proprius contineatur; et cutis ob eum vaſis laxatis, materia exhalanda facilius emanet: In hac enim regione, coeli temperies ſaepe et cito mutatur, adeo ut aer calidus ſubito frigeſcat, viceque verſa, igitur neceſſe erit, ut ſimili modo varietur exhalatio. Nunc ideo ſudore corpus madet, nunc frigore horreſcit. Debilibus atque teneris haec ſanguinis diſtributio inaequalis vix poteſt non nocere; exinde forſan in hac inſula frequens et lethalis graſſatur *Phthiſis*. Cavendum eſt igitur aegroto, ne calori magno, cutis meatus nimium recludenti, nec frigori eoſdem coarctanti, ſeipſum objiciat.

Ad idem quoque Exercitatio (II. a. bb.) prodeſt; verum de genere ejus aptiſſimo haud apud medicos convenit. Hi, ut ſagac. Sydenhamus, equitationem commendarunt: Illi autem contra, agitationem eam, quae inter navigandum ſit, laudibus extulerunt. Videtur autem mihi, quod ab equitatione, ſub morbi initium, omnia quae ejus malignitatem ſignant, in pejus prolabentur; quinetiam, provectiori morbo, vires collabentes et marcor nocebunt equitanti. Sin autem contrariae ſint res, leniter quidem, et citra laſſitudinem, equitare licet; exercitatio quanquam haecce, muſculos quoſdam valide exercens, vix tantum adfert commodi, quantum defatigationem ab ea orientem compenſet.

penſet. In rheda vehi, me judice, per vias planas longe praeſtat; multo melius enim debilioribus convenit geſtatio talis. Navigationem inſuper quidam, atque motus ei neceſſarios, valde laudaverunt. A Gilchriſt * medico perito, de beneficiis a curſu maritimo acceptis, et aegris quaſi ab ipſa lethi domo ſurreptis, proferuntur multa: In propatulo nequaquam modus quo proficitur a mari tantum; nec enim, ut alii volunt, exercitationi, nec niſui fere perpetuo vomendi ſolis, ſunt adſcribendi fructus. Sed rectius forſan aeri, qui oceano incumbit, magis ſincero; eidem, necnon, quod ad temperiem, magis aequabili.

Utcunque vero haec ſint, tentandum eſt mare, ſi vires aegri ſufficiant.

II. a. cc. Porro, ut mala a cutis halitu ſuppreſſo oriunda evitentur, ad regiones coelo modice calido, aequabili, et ſereno gaudentes, nec aquilone ſubito perſtrictas, eundum eſt. *Galliae* pars auſtralis, *Italia*, *Luſitania*, *Maderae* necnon inſulae, huic conſilio potiſſimum convenientes eſſe dicuntur: Atque revera in eas regiones *Phthiſici* complures, non ſine feliciſſimo eventu, confugerunt: Aetate ſub Jove tam benigno quaſi integrata, *Phthiſi* evaneſcente, viribus reſumptis, pulmonibus fere liberatis, vita necnon uſque ad ſenectutem ſaepe perducenda. Suadendum igitur hoc, quum pares ſint aegri vires.

Hic

* On the uſe of ſea voyages, &c.

Hic competit admonere aegros, ut ſub hoc noſtro mutabili coelo, magiſque fortaſſis in calidiore, a veſpere aeſtivo madido et irrorante, ut et hyemali admodum frigente, caveant, atque ab eo, quantum poſſunt, ſeipſos tueantur ; multa etenim mala incautis frigus veſpertinum attulit.

Fugienda ſunt quoque urbes et oppida, ubi mortalium glomerantur millia ; utpote quorum aër focis, plurimis fumantibus, omnigenis vaporibus, atque hominum innumerorum, et ſanorum et morbis tabentium, halitu, quam maxime inquinatur. Aſt optanda ſunt loca procul ab urbibus ; quorum aër non valde friget, quaeque nec aſpero Boreae, nec Euro patent ; ſed afflantur Auſtro leni et tepido. Abſint quoque paludes halantes, profundaeque ſylvae.

II. b. aa. Locales praeterea exinanitiones quaedam, ad ſanguinem a corporis interaneis divertendum, haud parum conferunt, *Epiſpaſtica*, ſcil. ſetacea, et fonticuli ; profuerunt etenim in pectoris ſublevandis morbis. Inchoante igitur morbo admoveantur, quum, jam a pectore inter tuſſiendum magis dolente, tubercula inflammanda videntur eſſe. Ad haec remedia quoque decurrendum eſt, ſi, venaeſectione ſaepe incaſſum celebrata, auxilioque ferme omni alio irrito cedente, manent adhuc pulmonis laeſi ſigna : Atque haec, quam proxime parti, quae male ſe habet, applicanda ſunt ; ulcuſque, quod faciunt, apertum, ope cujuſvis unguenti ſtimulantis, ſervandum.

Quum

Quum vero pulmonum et dolentium atque gravatorum, ſigna nequaquam, venaeſectioni auxiliiſque aliis antehac memoratis, ceſſerint, cucurbitulis cruentis juxta partem male affectam admotis, ſanguinem detrahere fortaſſe proſit; convenit autem tale remedium praecipue cum, quoniam ſanguinis detractio generalis aegri vires frangere ſolet, debilitatis ab ea auctae periculum urgeat.

Emetica (II. c.) inſuper, quae ſanguinem ad corporis exteriora propellere probata ſunt, initio praeſertim morbi, ad tale conſilium perficiendum valere, nequaquam abſimile eſt: Commodum quoque forſan praeſtare poſſunt, ventriculum a ſaburra liberando. Atqui revera cum iſtis †, qui valde crebro iiſdem uti vellent, conſentiendum eſt nequaquam: Ventriculo enim ſigna, quae *Emetica*, ut cenſent illi, poſtulant, in *Phthiſi* vix unquam adſunt; nam cibum appetit et concoquit aeger; atque ideo vix iiſdem opus eſt. Vomitum praeterea aſſiduum, ventriculo, et toti ideo corpori, atoniam non illaturum, mihi haud liquet. Sed atonia illa, et ejus debilitas, ſunt ſemper et ſedulo evitandae. Et certe, in *Phthiſeos* ſtadiis ultimis, vomendi niſus delumbes tunc aegros laſſantes, maximae perniciei erunt.

Quaedam vero, cum jam in periculo ſummo verſetur, nec ſupereſt ſpes reſtaurandae ſanitatis, ſola medici attentionem vendicant. Ea enim ſunt mitiganda, quae

† Reid on Phth. Pulmon.

quae ipſum quaſi obitum moleſtant, dies inquietant, et taedio protrahunt noctes. Inter ea eſt tuſſis, Opio (III. a. aa.) pacanda: Non autem ſub mali initium, quum inflammationis pulmones accendentis maneant ſigna, ob *Diatheſin phlogiſticam* ab eo auctam, adhibendum eſt hoc medicamentum: Subminiſtrandum nunc equidem, rebus omnino verſis, quia tuſſim leniat, conſilietque ſomnum. Ac, quamvis ſputum mane iterum facilius excernendum, paululum reprimat, ſudoreſque nocturnos largius emanare faciat, moribundo nihilominus levamen haud exiguum adfert; et idcirco praeſtans eſt *.

Ad tuſſim quoque levandam, ſuadenda ſunt ea, quae *Demulcentia* (III. a. bb.) appellantur; atque ex his *Mucilaginoſa* potius quam oleoſa; rancida enim fieri ſolent haec; ideoque nimis irritantia faſtidium inducunt. Conveniunt autem *Mucilaginoſa*, folia tuſſilaginis, ſem. cydonior. lini, amylum †, rad. althaeae, g. Arab. et tragacanth. mucilagines, ſub variis formis uſurpata.

Opio (III. b. aa. inſuper *Diarrhoea* cohibenda eſt: Ad hoc igitur conſilium, ut et illud, adhibendum. Sumenda quoque, quae modice aſtringunt (III. b. bb.) qualia ſunt alumen, creta, corallium, cc. quaeque ab iis parantur; ut etiam gum. *kino*, ſang. draconis, terra Japonica, multaque hujuſmodi.

Muci-

* Cullen's firſt lines, vol. ii. p. 422.

† Clar. Home's Clinical Exp. p. 125.

Mucilaginoſis (III. b. cc.) praeterea jam memoratis (III. a. bb.) utendum : Cum quibus annumerari poteſt *Lichen Iſlandicus*, ob ejus, quod ad *Diarrhoeam* compeſcendam, et tuſſim ſedandam, dotes valde celebratus.

Acida (III. b. dd.) quoque ad alvum ſiſtendam perutilia ſunt, ut et ad ſudores nocturnos coercendos. Ex iis acidum *vitriolicum* vi ejus antiſeptica humoribus obſtat putreſcentibus, corporis calorem temperat, ſudoreſque liquantes cohibet ; valentius autem adſtringentibus quam aromaticis conjunctum videtur eſſe *. *Hecticis* necnon inſigniter proſunt, quia *antiſeptica* ſunt acida *Vegetabilium* propria, fructuum nempe ſubacidorum †.

Reſtat hic ſolummodo, ut pauca de remediis queiſdam, in hoc morbo nonnunquam adhibitis equidem, ſed qualia vix inter conſilia jam recenſita convenerit amplecti, proferam ; atque ea ſunt cortex *Peruvianus*, aquae quodammodo medicatae, balſama, et reſina, *Hydrargyrus*, et cicuta.

Vix unquam prodeſt, quanquam ſaepe in *Phthiſi* uſurpatus fuerit, cortex *Peruvianus*: Adeo ut inter medicos eundem haud raro nocere conventum ſit ‡: *Dyſpnoeam* intendit, dolorem atque tuſſim adauget : Haec

* Fothergil. ſagax. med. obſ. et inquiries, vol. v. p. 345.

† Cullen's firſt lines, vol. ii. p. 423.

‡ Ibid. firſt lines, vol. ii. p. 420. Fotherg. med. obſ. et Inq. vol v. loco jam citato. Home's cl. exp. p. 120.

Haec vero praecipue efficit inchoante morbo ; nec unquam eo provectiori, quamvis in matutinis febris *hecticae* remiſſionibus aſſumptus acceſſioni exinde ſequenti occurreret, febrim omnino ſuſtulit : Illa enim denuo in pejus ruens, cito recruduit.

Nec defuere qui crediderunt, quaſdam aquas, ſeu natura ſeu arte medicatas, multum in hoc morbo profeciſſe. Maxime inter has notantur aquae *Briſtolienſis*, et *Seltzeranae*, utpote aëre fixo imbutae : Iſtae praeterea quae apud *Matlock* ſcatent, quamvis iis aër *fixus* haud adſit, commendantur. Aër necnon iſte *mephiticus* inhalatus, id quod expuitur reddit minus foetidum, magiſque idcirco, ut loquuntur *Chirurgi*, laudabile *. Corpus quoque firmat † ; exinde laudes.

Stimulant autem nimis, propter olea ſua eſſentialia, vaporeſque eorum quos edere cogantur, balſama et reſinae ; ideoque hodie evitantur. Immo nunquam profuit, aliquando fuit detrimento G. Myrrha ‡, nuper tantum quod ad *Phthiſin* laudatum.

Hydrargyrus, poſtremo, ulceribus externis adeo utilis, *Phthiſicorum* pulmonibus labe tali correptis, nil attulit commodi : Stimulat enim nimis, inflammat, et propterea nocet.

Nec, quanquam efficax in ulceribus pravis, cicuta, *Phthiſicos*, quantum novimus, unquam juvit.

* Percival's Eſſays, vol. 2. p. 72. † Home's Cl. Exp. p. 125.
‡ Fr[illegible], vol. ii. p. 479.

FINIS.

EMENDANDA.

Pag. 4. lin. ult. *pro* frebris *lege* febris.
5. 4. *pro* haec *lege* hac.
5. 12. *pro* ſiunt *lege* fiunt.
6. penult. *pro* frebrem *lege* febrem.
11. 11. *pro* Accid *lege* Acid.
17. 24. *pro* prevenerint *lege* pervenerint.
24. 13. *pro* ocurrit *lege* occurrit.